

Naslov članka/Article:

Nacionalni projekt spodbujanja branja 2021 na Osnovni šoli Toma Brejca Kamnik

The 2021 National Project to Promote Reading at Tom Brejc
Primary School in Kamnik

Avtor/Author:

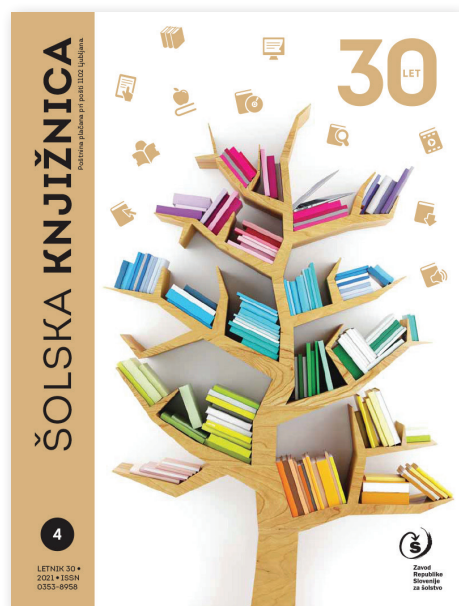
Vesna Janežič

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Šolska knjižnica št. 4/2021, letnik 30

ISSN 0353-8958

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2021

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/solska-knjiznica/>

Nacionalni projekt spodbujanja branja 2021 na Osnovni šoli Toma Brejca Kamnik

The 2021 National Project to Promote Reading at
Tom Brejc Primary School in Kamnik

Vesna Janežič

Izvleček

Nacionalni projekt Rastem s knjigo se je začel izvajati v šolskem letu 2006/2007 z namenom spodbuditi bralno kulturo pri mladini. Ker se ga izvede vsako leto, smo se z izvedbo potrudili tudi letos, čeprav so bile razmere zaradi pandemije otežene. Kljub vsemu pa smo se na OŠ Toma Brejca potrudili in projekt izpeljali do konca s pomočjo interneta. Učenci, ki so imeli možnost knjigo prebrati v digitalni obliki, so se udeležili tudi delavnice, kjer so se z učitelji še podrobneje pogovorili o glavnih temah knjige in o njih delili svoje mnenje. Svoje občutke in mnenja so na koncu z nami delili še nekateri delavci šole.

Ključne besede:

knjiga, spodbujanje branja,
projekt Rastem s knjigo, delo
na daljavo

UDK 028.5:373.3

Keywords:

book, promoting
reading, project
Growing up with
a Book, distance
learning

Abstract

The national project *Growing up with a Book* was established in the school year 2006/2007 with the aim of promoting reading culture among young people. Because it is carried out every year, we did our best to implement it this year as well, even though the situation was very difficult due to the pandemic. However, we managed and carried out the project fully with the help of the Internet. Students who had the opportunity to read the book in digital form also attended a workshop where, with the help of their teachers, they identified the main topics of the book in more detail and shared their views on them. Some of the school staff shared their feelings and thoughts with us as well.

»Čas je naša najbolj dragocena sestavina,
naše največje bogastvo;
ker se v njem nahajajo naš uspeh,
naša sreča, naša usoda.«
Orison Swett Marden

UVOD

Tako kot vsako šolsko leto smo tudi v letu 2021 na OŠ Toma Brejca izvedli projekt Rastem s knjigo. Vendar pa je zaradi še vedno trajajoče pandemije tokrat potekal malo drugače, kot smo bili vajeni v preteklosti. Kljub prvotnim oviram pa je sama izvedba potekala presenetljivo dobro in je učence močno motivirala za branje. Poleg samega branja knjige pa so otroci debatirali tudi o svojih pogledih na čas in minljivost vsega, kar sta bili glavni temi letošnje knjige.

PROJEKT RASTEM S KNJIGO

Da bi pri osnovnošolskih spodbudili bralno kulturo, imamo nacionalni projekt *Rastem s knjigo*.

Začetki projekta segajo v šolsko leto 2006/2007, in sicer se je najprej začel samo v osnovnih šolah. Danes pa se izvaja v sodelovanju s splošnimi knjižnicami, slovenskimi osnovnimi in srednjimi šolami, osnovnimi šolami s prilagojenim programom, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter osnovnimi in srednjimi šolami v zamejstvu (Avstrija, Madžarska, Italija). Sodelujejo pa tudi učitelji, ki poučujejo slovenščino v t. i. sobotnih šolah (ZDA, Avstralija), pri dopolnilnem pouku v tujini (Belgija, BiH, Srbija, Hrvaška, Francija idr.) in v Evropskih šolah (Bruselj, Luksemburg, Frankfurt idr.).

Cilj nacionalnega projekta je spodbujanje dostopnosti do slovenskega mladinskega leposlovja, promovirati domače avtorje, spodbujanje branja in obiska splošnih knjižnic. Da bi pa vse to živelo je treba motivirati založnike pri vključevanju slovenskih piscev v založniške programe za mladino. S tem bi se dvignil delež izdanega izvirnega slovenskega mladinskega leposlovja.

Projekt se vsako leto začne na mednarodni dan pismenosti, 8. septembra, na ta dan so v vse splošne knjižnice po Sloveniji dostavljene tudi izbrane knjige.

Vsako leto je v delovni načrt slovenskih osnovnih šol vključen tudi organiziran obisk najbližje splošne knjižnice, kjer vsi sedmošolci prejmejo svoj izvod izbrane knjige. Poleg prejema knjige se ob obisku knjižnice seznanijo še z knjižničnim informacijskim znanjem in spoznajo najnovejše mladinske leposlovne knjige in njihove avtorje.

IZVEDBA PROJEKTA V LETU 2021

V letu 2021 smo projekt na OŠ Toma Brejca kljub delu od doma – potekal je namreč prek Zooma, izpeljali in celo nadgradili.

Knjiga, ki jo bodo lahko prebrali sedmošolci, ima naslov *Kako dolg je čas*, napisal jo je Mate Dolenc, z ilustracijami pa jo je opremila Ana Maraž.

Zgodbe v knjigi nas na pronicljiv način nagovarjajo k razmišljanju o mnogih rečeh. Vsaka zase ponuja odkrivanje sveta, obenem pa ponuja šaljiv pogled na svet in naravne pojave. Močno je prisoten tudi ekološki vidik, kar daje učitelju in učencem veliko možnosti za pogovor. Za učence smo tokrat izbrali naslovno zgodbo *Kako dolg je čas*.

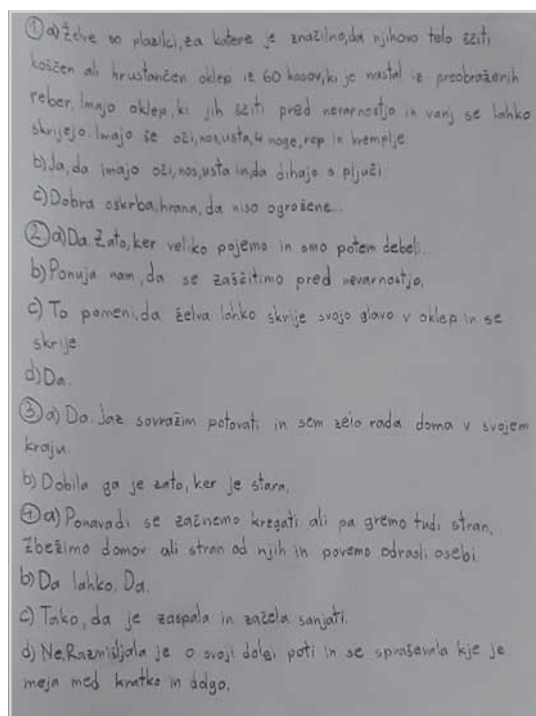
Ker si učenci knjige niso mogli izposoditi v knjižnici, smo zgodbo, s privolitvijo založbe in avtorja, objavili na spletni strani šole, kjer so jo lahko v miru prebrali ali pa jo poslušali, saj smo objavili tudi avdioposnetek. Kljub temu smo jim ob začetku ure zgodbo še enkrat prebrali, kar je lepo sovpadlo z mednarodnim dnevom glasnega branja, ki je bil isti teden kot naš projekt.

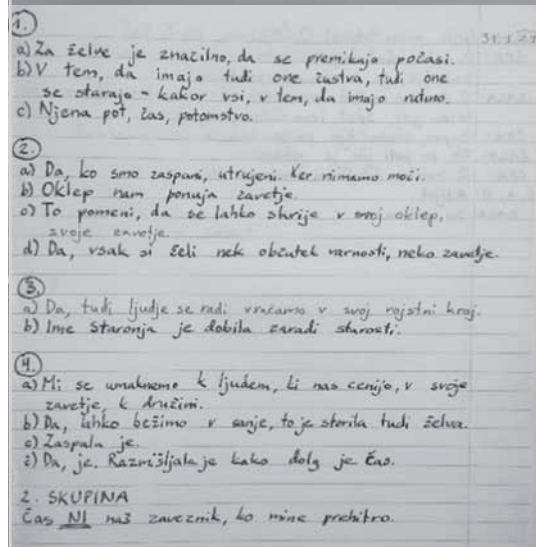
Zgodba govori o želvi Staronji in njenem potovanju iz toplega morja v Grčiji, kjer izleže jajca, pa vse do konca našega Jadranskega morja. Njena potovanja so preprejena z razmišljanjem o času, vračanju domov in strahovih, ki jo spremljajo na življenjski poti.

O vseh teh razmišljanjih želve Staronje smo se pogovorili tudi z učenci. Njihovi odgovori in ideje so bili zelo zanimivi in polni notranjega

uvida v minljivost, saj jih je pandemija prisilila h globljemu razmišljanju o času.

Ugotovili so, da čas celi rane, da se tudi oni radi vračajo domov k družini, kjer se počutijo varne in zaželeni. Da jim ni težko vzeti si čas za prijatelje, še posebej zdaj, ko jih tako redko vidijo. Tudi oni se kdaj počutijo kot želve, stare in počasne, utrujene od nenehnih pritiskov življenja. Tako kot želva pa imajo tudi oni svoj oklep – svojo sobo, glasbo, dobro knjigo, sprehod. Tja se zatečejo, ko jim je pretežko.

-
- 1) a) Želva so plazilci, za katere je značilno, da njihovo telo zati kosčen ali hrustančni oklep iz 60 kosov, ki je nastal iz preobrazbenih reber. Imajo oklep, ki jih ščiti pred nevarnostjo in vanj se lahko skrivajo. Imajo se oči, nos, usta, 4 noge, rep in kremplje.
b) Ja, da imajo oči, nos, usta in da dihajo s pljuči.
c) Dobra oskrba, hrana, da niso ogoščene.
2) a) Da. Zato, ker veliko pojemo in smo potem debeli.
b) Ponuja nam, da se zaščitimo pred nevarnostjo.
c) To pomeni, da želva lahko skriva svojo glavo v oklep in se skriva.
d) Da.
3) a) Da. Jaz sovražim potovati in sem zelo rada doma v svojem kraju.
b) Dabila ga je zato, ker je stara.
4) a) Ponavadi se začnemo kregati ali pa gremo tudi stran. Zbežimo domov ali stran od njih in povemo odrasli osebi.
b) Da lahko. Da.
c) Tako, da je zaspala in začela sanjati.
d) Ne. Razmišljala je o svoji dolgi poti in se spraševala kje je meja med kratko in dolgo.

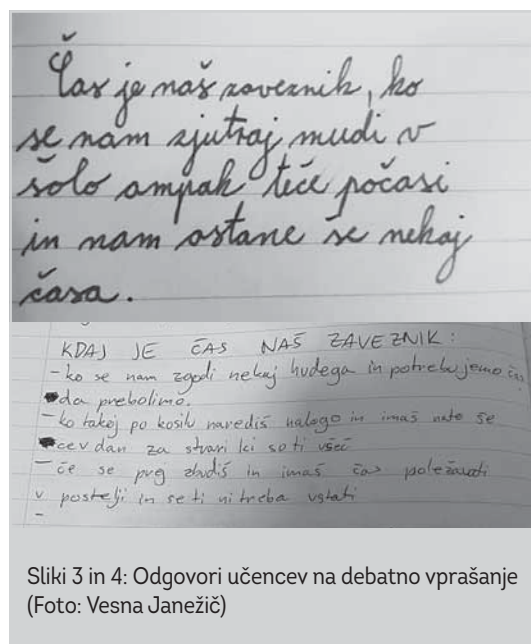
-
- 1) a) Za želve je značilno, da se premikajo počasi.
b) V tem, da imajo tudi one čustva, tudi one se starajo - kakor vsi, v tem, da imajo redno.
c) Njena pot, čas, potomstvo.
2) a) Da, ko smo zaspali, utrujeni, ker nimamo moči.
b) Oklep nam ponuja zavetje.
c) To pomeni, da se lahko skrivajo v svoj oklep, svoje zavetje.
d) Da, vsak si čeli nek občutek varnosti, neko zavetje.
3) a) Da, tudi ljudje se radi vrnemo v svoj rojstni kraj.
b) Ime staranja je dobila zaradi starosti.
4) a) Mi se unaknemo k ljudem, ki nas cenijo, v svoje zavetje, k družini.
b) Da, lahko bežimo v sanje, to je sterila tudi želva.
c) Zaspala je.
d) Da, je. Razmišljala je kako dolg je čas.
2. SKUPINA
Čas ni naš zaveznik, ko mine prehitro.

Sliki 1 in 2: Razmišljanja učencev o času in minljivosti (Foto: Vesna Janežič)

V drugem delu so se učenci razdelili v dve skupini, kjer so zagovarjali debatno vprašanje, kdaj je čas naš zaveznik in kdaj ni naš zaveznik.

Debatno razglabljanje se je zelo razvnelo in učenci so navdušeno zagovarjali svoja stališča. Na koncu so si bili edini, da je treba čas preživeti kar najbolj aktivno in srečno in brez slabe vesti. Živeti je treba danes.

Za konec smo jim prebrali še eno zgodbo iz knjige in tako zaključili zelo plodovit in lep projekt.

-
- Čas je naš zaveznik, ko se nam jutraj mudi v solo ampak teče počasi in nam ostane še nekaj časa.
- KDaj je čas naš zaveznik:
- ko se nam zopeti nekaj hudega in potrebujemo čas da prebolimo.
- ko takoj po kosilu narediš nalogo in imaš nato še večer dan za strani lei seti vse
- če se prej zbudiš in imaš čas polzežnati v postelji in seti ni treba vstati
- Sliki 3 in 4: Odgovori učencev na debatno vprašanje (Foto: Vesna Janežič)

Po končanem projektu smo učencem razdelili še darilno knjigo, ki so jo prišli iskat pred šolo.

NADGRADNJA PROJEKTA

Poleg sedmošolcev smo k razmišljanju o času povabili še učitelje, starše ter občane občine Kamnik.

Odzval se je tudi župan občine Kamnik Matej Slapar, ki je med drugim zapisal: »V tem prelomnem obdobju koronavirusa je vse tako zelo drugače. Čas mladih je velikokrat zapolnjen z družabnimi omrežji in objavljanjem fotografij, zgodb in tako imenovanim všečkanjem. Bralna kultura se je preselila tudi na splet, vsekakor smo se prilagodili času in razmeram, vseeno pa je vendarle treba poudariti pomembnost dejstva, da nam telefoni in računalniki vzamejo čas, ki bi ga sicer lahko namenili pristinim odnosom in tudi branju knjig. Branje in vonj ob

Slika 5: Prevoz knjig (Foto: Vesna Janežič)

listih, ki jih ob branju obračamo, je neprecenljiva izkušnja, zato ohranjajmo te dokumente časa, uporabljajmo jih v čim večji meri in se skupaj razvijajmo ter rastimo s knjigo.«

Prilagam še nekaj izbranih misli preostalih sodelujočih:

»Čas je naš zaveznik, ob izgubi svojca, prijatelja, gasilskega tovariša, saj zmanjšuje bolečino, ki je prisotna pri slovesu. Na drugi strani pa je čas „uničevalec vseh stvari“, naših nerealiziranih ciljev, stvari, za katere si nismo vzeli časa, priložnosti, ki se nikoli ne vrnejo.«

Andrej Matjan, razrednik 7. b

»Čas je zanimiv koncept. Če je naš zaveznik ali ne, pa je izključno odvisno od nas samih in od tega, kako ga izkoristimo. Večkrat si rečemo, da je nekaj bilo izguba časa, pa je bilo res? Kako lahko čas kar izgubimo? Ga lahko potem tudi najdemo?

/.../ Čas, ki smo ga že zapravili, je v preteklosti, čas, ki nam je še na razpolago, pa je pred nami in nam ponuja neomejeno možnosti. In ker nikoli ne vemo, koliko časa imamo zares še na voljo, ga izkoristimo brez obžalovanj, z dobrimi nameni in z mislimi na to, kaj lahko zase in za druge naredimo dobrega.«

Breda Banovšek, razredničarka 7. c

»Velikokrat se zalotimo, ko si rečemo, da nimamo časa. Pravzaprav bi si morali čas preprosto vzeti. Vzeti za nekaj, kar radi počnemo. Delu pa pustiti, da počaka, in namesto tega oditi na sprehod. Čas po mojem mnenju žal ni naš zaveznik. Zelo pomembna je njegova organizacija in naše pozitivno razmišljanje, da vsak nov dan pomeni nov začetek in novo priložnost za nove izzive. Ob tem je seveda pomembno, da se vedno potrudimo po svojih najboljših močeh. Vprašanja o času so zapletena, zato bomo odgovore o tem, kako dolg je čas, verjetno morali poiskati nekje v sebi.«

Tadeja Česen Šink, šolska knjižničarka na OŠ Frana Albrehta Kamnik

»Občutek, da imamo še dovolj časa za vse, nas dela svobodne in nam daje možnost, da uživamo v danem trenutku.

/.../ Čas pa nas lahko prehiti in nam vzame možnost, da se nekemu opravičimo. In priložnost zamujena ne vrne se nobena.«

Tina Spruk, učiteljica razrednega pouka

Viri

Javna agencija za knjigo, projekt Rastem s knjigo.

Dostopno na : <https://www.jakrs.si/bralna-kultura/rastem-s-knjigo> (10. 2. 2021).

VESNA JANEŽIČ, univ. dipl. bibl. in prof. teologije in specialistka zakonske in družinske terapije, zaposlena kot šolska knjižničarka na OŠ Toman Brejca Kamnik
Naslov: OŠ Toma Brejca Kamnik, Šutna 39, 1241 Kamnik
E-naslov: vesna.janezic@guest.arnes.si